

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
Preparation of the Sufficiency Schools to be the Learning Centers According to the Philosophy of
Sufficiency Economy in the 19th School Network, Nongphue, under Ubonratchathani Primary
Educational Service Area Office 2

พิจิตรา ประสานศรี, สุรางคณา มัณยานนท์ และ นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์

Nattharinee Saraphat, Surangkana Manyanon and Nawaratwadee Chinakarawat

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียง เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ และเพื่อศึกษาแนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามาจากสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 14 คน ครูแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง 40 คน นักเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง 14 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 115 คน รวมทั้งสิ้น 183 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ระดับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ด้านบุคลากร และด้านการจัดการสภาพแวดล้อมกายภาพ ตามลำดับ
- 2) แนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า ด้านบุคลากร ควรเตรียมความพร้อมให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความสำคัญความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดเตรียมความพร้อมของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ควรมีการจัดตั้งโรงเรียนเครือข่าย เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนทรัพยากร บุคลากร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สถานศึกษาพอเพียง ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstracts

The work aimed 1) to study the preparation of the sufficiency schools to be the learning centers according to the philosophy of sufficiency economy in the 19th school network, Nongphue and 2) to explore the guidelines for the sufficiency schools that are prepared to be learning centers in the 19th school network. The informants were 14 school administrators, 40 teachers as leaders in sufficiency economy, 115 school committee members. They were specifically selected. The research instruments were a five-rating scale questionnaire and interviews. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research found that :

- 1) The preparation level of the sufficiency schools to be learning centers according to the philosophy of sufficiency economy in the 19th school network, Nongphue was found to be at a high level. The findings could be ordered as follows: relations with the outside agencies, personnel, and physical environmental management. 2) Concerning the preparation of the sufficiency schools to be learning centers according to the philosophy of sufficiency economy, the following were found: on personnel: school administrators, teachers, students and school committee should be properly informed of the philosophy of sufficiency economy; on physical environmental management: attention should be given to keep the school buildings and environments clean, beautiful, safe and favorable for learning according to the principle of sufficiency economy; on the relations with the outside agencies: the network school should be established to plan and implement the work and share resources and personnel in turning the principle of sufficiency economy to a maximum efficiency.

Keywords: Sufficiency Schools, Learning Centers according to the Philosophy of Sufficiency Economy.

บทนำ

ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีศักยภาพอันมั่งคั่ง นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เริ่มต้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกโรงเรียนภายในปี พ.ศ. 2556 โดยจัดแบ่งสถานศึกษาในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์เป็น 4 ประเภท ได้แก่ สถานศึกษาทั่วไป สถานศึกษาพอเพียง สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยหลักเกณฑ์สถานศึกษาที่จะได้รับการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาดังกล่าวต้องเป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบที่ผ่านการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มูลนิธิสยามกัมมาจล ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย ผู้แทนหน่วยงานต้นสังกัดที่เสนอขอรับการประเมินตามเกณฑ์คุณภาพในระดับ 4 ขึ้นไป มีเป้าหมายระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี คือ ปี พ.ศ. 2554 สถานศึกษาได้รับการประเมินให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา 84 แห่ง และ ปี พ.ศ. 2556 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพครอบคลุมทุกเขตพื้นที่การศึกษา และมีศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาน้อย 1 แห่งในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ผู้วิจัยสนใจศึกษาการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำหรับบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เครือข่ายสถานศึกษาอื่น ๆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 และเขตการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 2 ตอน ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยสอบถามตามขอบเขตด้านเนื้อหาเกณฑ์การประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาค้นคว้าหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัยราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยขอรับด้วยตนเองหรือขอความอนุเคราะห์ให้ส่งในซองรับงานของโรงเรียน เพื่อดำเนินการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย

พบว่า 1) ระดับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ด้านบุคลากร และด้านการจัดการสภาพแวดล้อมกายภาพ ตามลำดับ 2) แนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า ด้านบุคลากร ควรเตรียมความพร้อมให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความสำคัญความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดเตรียมความพร้อมของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ควรมีการจัดตั้งโรงเรียนเครือข่าย เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนทรัพยากร บุคลากร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะทำให้ทราบว่าการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเป็นอย่างไร
2. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
3. ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 19 หนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2